

нарахованих учасникам за рахунок прибутку. При складанні річного звіту сума використаного підприємством протягом звітного року прибутку списується на зменшення одержаного, невикористаного прибутку записом:

Д-т 441 “Прибуток нерозподілений”

К-т 443 ”Прибуток використаний у звітному періоді”

Після цього запису субрахунок 443 ”Прибуток використаний у звітному періоді” закривається (залишку на 1 січня наступного за звітним року немає), а на субрахунку 441 “Прибуток не розподілений” кредитове сальдо відображає залишок невикористаного на звітну дату прибутку [1, с.327-328].

Якщо в результаті господарської діяльності за звітний період підприємства мало непокритий збиток, то його сума списується за рахунок нерозподіленого прибутку або резервного капіталу.

Отже, в умовах стрімкого розвитку ринкової економіки місце і роль прибутку у господарському процесі безперервно зростає. Прибуток виступає не тільки стимулом господарської діяльності підприємств, але й основним джерелом розвитку їхньої діяльності.

З метою покращення та підвищення ефективності обліку прибутку доцільним є: на законодавчому рівні закріпити сутність поняття «прибуток», уточнити перелік показників, які його характеризують; розширити перелік класифікаційних ознак; впровадити реєстри аналітичного обліку фінансових результатів (прибутку/збитку) для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Список використаних джерел

1. Крупка Я.Д., Задорожний З.В. Фінансовий облік: Підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 451 с.,
2. Лень В.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2011, 608 с.;
3. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНТЕУ, 2007. 345 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА РОСЛИННИЦТВА

Іван ТРИСКА

здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», Україна

Світлана СТЕНДЕР

к.е.н., доцент, асистент кафедри обліку,

оподаткування та технологій електронного бізнесу

Ключові слова: рослинництво, бухгалтерський облік, класифікація умовно-змінні витрати,

Вихід у світ статті М. Чумаченка та І. Білоусової свідчить про необхідність докладнішого з'ясування низки дуже важливих моментів, серед яких, на нашу думку, є обґрунтування класифікації витрат залежно від впливу на них обсягу виробництва та визначення розміру цієї залежності [1, С. 261]. Методика поділу витрат на постійні та змінні у фермерських господарствах США засвідчує, що в цих господарствах до змінних витрат рослинництва відносять вартість насіння, електроенергії, добрив і засобів захисту рослин, пального й мастильних матеріалів, орендну плату, амортизацію тощо, а до постійних – накладні (загальногосподарські) витрати, податки та страхові платежі, плату за кредит та ін. [2, С. 192].

Власне перелік статей витрат свідчить про умовність віднесення окремих з них до змінних. Це стосується амортизації, вартості ремонтних робіт тощо, бо ці витрати не змінюються при збільшенні чи зменшенні виходу продукції. Інші витрати (вартість добрив, насіння, хімікатів, палива та ін.) також не залежить від кількості продукції, адже їхня величина визначається площею посіву, а від останнього показника залежить кількість одержаної продукції, тобто при складанні бюджету на наступний рік базою при його розрахунку (нормуванні витрат) буде не кількість продукції, а площа посіву. За таких умов спостерігається опосередкована залежність між витратами й обсягом виробництва.

З розгляду на це в практиці діяльності сільськогосподарських підприємств України методика нормування витрат порівняно з тією, яку застосовують фермерські господарства США, дещо інша, тобто нормативи у рослинництві встановлюють в розрахунку не на одиницю площі, а по роботах, пов'язаних зі збиранням урожаю, його очищенням тощо, - одиницю продукції.

Отже, вивчення літературних джерел іноземних і вітчизняних авторів свідчить, що назв цих груп витрат багато, проте вирішальне значення при цьому має не назва, а використання цих термінів у практичній діяльності, зокрема при бюджетуванні та розрахунку точки беззбитковості.

У багатьох сільськогосподарських підприємствах застосовують специфічний поділ витрат. А якщо мова йде про галузь рослинництва, то в такому разі виникає потреба виділяти умовно-змінні витрати, величина яких залежить від площі посіву, тобто виконання великої кількості технологічних операцій у рослинництві вимагає певних витрат, але їх величина ще не означає одержання передбаченої кількості продукції. Поряд з цим є витрати, пов'язані із збиранням продукції, а їхня величина залежить від кількості одержаної продукції, наприклад, оплата праці, нарахована за збирання врожаю, транспортування врожаю до місць зберігання, подальша обробка та інше.

Тому в сільськогосподарських підприємствах підстава виділення в окрему групу *умовно-змінних витрат* є зовсім іншою порівняно з тим, як це передбачено у працях з управлінського обліку майже всіх авторів, коли до складу цієї групи витрат відносять витрати на телефонні розмови (витрати на такі цілі визначаються розміром абонентської плати, крім того ще й кількістю розмов).

Вважаємо, що витрати по відношенню до обсягу виробництва потрібно поділяти на постійні, змінні (залежать від кількості одержаної продукції) та

умовно-змінні (ті, що залежать від обсягу виконаної роботи, обробленої площі). Класифікацію витрат по відношенню до обсягу виробництва у рослинництві в розрізі статей представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

**Узагальнена класифікація витрат по відношенню до обсягу
виробництва в галузі рослинництва**

Статті витрат	Змінні	Умовно-змінні	Постійні
1. Оплата праці, в тому числі: а) виробничим працівникам за обсяг виконаних робіт; б) виробничим працівникам за кількість одержаної продукції; в) бригадирам та керівникам галузі (підрозділу) при оплаті згідно ставки; г) доплати або премії за об'єм робіт; д) доплати або премії за кількість продукції; е) оплата праці адміністративно-управлінському персоналу підприємства; ж) відрахування на соціальні потреби, пропорційно оплаті праці	- + - - + - +	+ - - + - - +	- - + - - + +
2. Добрива	-	+	-
3. Засоби захисту рослин	-	+	-
4. Утримання основних засобів: а) нафтопродукти, використані при виконанні сільськогосподарських робіт; б) оплата праці з відрахуваннями працівників, що обслуговують основні засоби вузькоспеціалізованого призначення; в) витрати на ремонт основних засобів, що приймають участь безпосередньо в процесі виробництва; г) амортизація і орендна плата по основних засобах	- - - -	+ - - -	- + + +
5. Роботи та послуги: а) вантажні бортові машини; б) автомашини спеціального призначення; в) транспортні роботи тракторів; г) жива тяглова сила; д) електропостачання; е) водопостачання	+ + + - - -	+ + + + - +	- - - + + +
6. Загальновиробничі витрати (крім оплати праці): а) амортизація, ремонт і орендні платежі по основних фондах; б) охорона праці, техніка безпеки, витрати на утримання службового транспорту	- -	- -	+ +
7. Загальногосподарські витрати (крім оплати праці), в т.ч. за кредити	-	-	+
8. Плата за землю	-	+	-

З таблиці 1. видно, що складність використання трьох груп витрат залежно від впливу на них обсягу виробництва полягає у тому, що використання цього поділу на практиці потребує більшої деталізації статей витрат.

Це підтверджує необхідність розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення практики бухгалтерського обліку та контролю витрат з врахуванням напрацьованого досвіду вітчизняних та зарубіжних вчених. Тому це питання варто уваги, тобто довести потребу в застосуванні в галузі рослинництва поділу витрат крім постійних і змінних, ще й умовно-змінних, величина яких залежить від площі посіву і виконання більшості технологічних операцій у рослинництві вимагають витрати, величина яких ще не означає одержання передбаченої кількості продукції.

Список використаних джерел

1. Чумаченко М., Білоусова І. Дослідження передумов і припущень при аналізі графіка беззбитковості витрат в галузі рослинництва // Бухгалтерський облік і аудит. № 5. 2021.

2. Морщенок Т.С. Особливості визначення собівартості основних видів сільськогосподарської продукції / [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.zgia.zp.ua.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної економіки України № 132 від 18.05.2001 р. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text) Text (дата звернення: 29.10.2023).

4. Огійчук М.Ф., Сколотій Л.О. Бюджетний контроль за витратами та доходами сільськогосподарської діяльності відповідно вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи» // зб. «Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: етапи та перспективи». II Міжнародна наук.-практ. конф.: зб. тез та виступів. К.: НМЦІАЕ, 2016. 246 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Олександр УСИК

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», Україна

Науковий керівник: докт. екон. наук., професор, Інна ЦВІГУН

Готова продукція – це продукція, що повністю закінчена обробкою на цьому підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад. Готова продукція – це матеріальний результат виробничої